

EGY HAMIS FISCHER ANNIE KÉP ÜRÜGYÉN – TÉVEDÉSEK, PLETYKÁK ÉS KALÓZFELVÉTELEK

A Gramofon című folyóirat 2014 nyári számában közölte dr. Székely

György írását a száz éve született, korszakos jelentőségű zongoraművésről, Fischer Annie-ról. A Gramofon internetes kiadásában ezúttal Székely György néhány olyan legendával, tévedéssel, pletykával foglalkozik, amelyek ugyancsak Fischer Annie életművéhez kapcsolódnak.

FISCHER ANNIE, A HEGEDŰMŰVÉSZ?

Egy neves muzsikus barátom hívott fel telefonon: „Te, mint a Fischer Annie centenáriumi év szervezője, tudtad, hogy Fischer Annie nem csak zongorázott, hanem kiválóan hegedült is?” A meglepő hír a XX. század egyik legnagyobb zongoraművésze századik születésnapja körül megjelent két cikkben is olvasható, a Népszabadságban és a Café Momus oldalán. Azok forrása pedig az internet egyik leglátogatottabb oldalának, a Wikipedia-nak magyar kiadása. Itt Fischer Annie életrajza mellett egy rá egy cseppet sem hasonlító 14 év körüli lány képe szerepel - egy hegedűvel. A képaláírás, melyet időközben levett valaki, így szólt: „Fischer Annie 14 évesen megnyerte a Zeneművészeti Főiskola Reményi Ede Hegedűversenyt (forrás: Délibáb hetilap 1928)”. Csak érdekességképpen: a Wikipedia angol kiadásában az életrajz mellett nem szerepel ez a hamis fotó (sajnos egyetlen fotó sem). E sorok írója – a Gramofon szerkesztőségének és kiadójának hathatós segítségével – a közeljövőben tervezi, hogy Fischer Annie magyar és angol nyelvű Wikipedia-oldalát is átszerkeszti, hogy minden tény és körülmény az igazságnak megfelelően szerepeljen. De mi is az igazság? Fischer Annie sohasem tanult hegedülni, a képen sem ő szerepel. Egy iskolatársnőjéről van szó, akinek neve majdnem azonos az övével, a képen is látszik: Fischer **Annye**. Úgy gondoltam, közzéteszem ezeket a tényeket és még néhány tévedést, érdekességet.

Fischer Annie (1914-1995) 1933-ban, tehát 18 évesen – legfiatalabb versenyzőként - megnyerte Magyarországon a Nemzetközi Liszt Ferenc Zongoraversenyt. Az ünneplés mellett a korabeli sajtóban néhány rosszmájú cikk is jelent meg arról, hogy a zsűri elnöke, Dohnányi Ernő – Fischer Annie tanára - manipulálta volna a szavazást. Dohnányi bebizonyította, hogy a neves személyiségekből, köztük két Liszt tanítványból álló zsűri elfogulatlan és pártatlan véleményt adott. (Molnár Szabolcs: A sajtó tükre – Fischer Annie győzelme az 1933-as versenyen). A hírverés és a fiatal művésznő

zsenialitása azonnal a nemzetközi porondra emelte őt, hazai és külföldi fellépések sorozata következett. Egy olasz turnéra édesanyja nem akarta egyedül elengedni, mondván, egy fiatal, csinos lányt óvni kell a mediterrán szoknyavadászoktól. Így megkérte a neves, fiatal, de roppant komoly kritikust,

zeneesztétát, **Tóth Aladárt**, hogy kísérje el Annie-t, s vigyázzon rá. Tóth Aladár nem akárhogy vigyázott a zongoraművésznőre: az utazást egy életre szóló szerelem, majd házasság követte. A II. világháború után Tóth Aladár az Operaház igazgatója lett és nagy művészek sorát, köztük Otto Klemperert, korának egyik legnagyobb karmesterét hozta a Házba. Furcsa ellentmondás volt, hogy a sztálinista diktatúra alatt egy polgári kulturális sziget is létezhetett, amelynek középpontjában Kodály Zoltán és a Fischer Annie-Tóth Aladár házaspár állt.

A CZIFFRA DOSSZIÉ

Vásáry Tamás neves zongoraművész, karmester, e korszak tanúja, nem győzi eleget cáfolni azokat a tévedéseket, esetenként rosszindulatúan terjesztett pletykákat, melyek lábra kaptak Cziffra Györggyel és Fischer Annie-val kapcsolatban.

„Annie és Tóth Aladár – akár csak mentorom, Kodály Zoltán – nevüket, befolyásukat rendületlenül arra használták, hogy segítsék a félretolt, hátrányos helyzetbe került művészeket. A kitelepítésből engem Kodály Zoltán mentett meg. Én pedig egy nagy zongorista, Cziffra György karrierjének újraindításánál voltam jelen. Cziffra a háború után néhány évvel disszidálni próbált, sikertelenül, ezért kényszermunkára vitték. Kiszabadulása után semmiféle

koncertezési lehetősége nem volt, így esténként a váci utcai Kedves bárban zongorázott. Egy este véletlenül éppen oda tértem be, s amikor meghallottam, nem hittem a fülemnek: mintha nem egy, hanem két zongorista játszott volna ott, csodálatosan. Jóban lettünk, többször lementem a bárba meghallgatni, vagy ő jött el hozzám a Kresz Géza utcába. Ezt a nem mindennapi zenei élményt lelkesen meséltem mindenkinek a Zeneakadémián. Ezt hallván Ferenczy György zongoraművész, tanár is ellátogatott a Kedvesbe, (a kor hatalmas sztárjával, Mezey Mária színésznővel járt ott (Sz.Gy.) Meghallgatta Cziffrát, és azonnal segíteni is kezdte a fiatal tehetséget.

Cziffra György pályája szerencsésen ismét megindult, hamarosan sztár lett Magyarországon. 1956-ban aztán elhagyta az országot, Franciaországból épített fel egy csodálatos világkarriert. Fischer Annie is ott volt a Zeneakadémián Cziffra bemutatkozó szólóestjén, és mondhatom, nagyra értékelte Cziffra játékát, felismerte és csodálta zseniális zongorajátékát. Jóval később elindult egy pletyka, hogy Fischer Annie akadályozta Cziffra érvényesülését, miatta disszidált Cziffra, mivel férje, Tóth Aladár intézte el, hogy ne kapjon útlevelet. Amikor Aladárt erről megkérdeztem, nevetett: „Cziffrához tényleg van közöm, csak éppen fordítva. Megpróbáltam elintézni a minisztériumban, hogy engedjék ki őt végre külföldre fellépni.

Valaki azt is terjesztette, hogy Fischer Annie Cziffra egy koncertjén felvásárolta a jegyeket, hogy ne legyen jelen a közönség. Máskor ezt a hazug történetet fordítva, Cziffráról is terjesztették. Én Fischer Annie-val és Cziffra Györggyel is halálukig szoros baráti viszonyt ápoltam. Soha egyetlen rossz szót nem mondtak egymásról. Ellenkezőleg, ha barátok nem voltak is, de nagyra becsülték egymás művészetét. Cziffra fülébe is eljutottak ezek a pletykák, de amikor én Párizsban meglátogattam, beszéltünk is erről, hogy ezek hamis vádak és erről Cziffra is teljesen meggyőződött. A Fischer Annie-ra vonatkozó rosszindulatú pletykákat terjesztők személyére később egyértelműen fény derült, de ezt kegyeleti okokból nem közölhetem (Sz. Gy.).

KALÓZFELVÉTELEK

„Nem szerette a „konzervzenét”, a hangfelvételeket” – terjesztették Fischer Annie-ról sokan, de ez így nem volt teljesen igaz. Férjével egyik legkedvesebb

időtöltése volt régi gramofonlemezek hallgatása, a hallottak megbeszélése. Sok operát, Bach művet hallgattak végig egy-egy éjszaka - mivel ők éjszakai baglyok voltak, s csak hajnalban feküdtek le. Más kérdés, hogy Fischer Annie a saját hang- és képfelvételeivel ritkán volt elégedett és nehezen lehetett rávenni, hogy stúdiófelvételeket készítsen. Több alkalommal megtiltotta lemezfelvételeinek kiadását, például az EMI-cégnél Mozart c-moll, B-dúr zongoraverseny-ét, a Hungarotonnál egy teljes Beethoven szonáta-sorozatot. Miután elkészült a felvétel, lelkesen dolgozott a Beethoven szonáta lemez-összkiadás vágómunkáin, ám mindig talált benne hibát, így életében ez nem jelenhetett meg. Tisztában volt vele, hogy ő hiába nem engedi, akkor is meg fognak jelenni felvételek fantasztikus játékáról. „Halálom után már mindent kiadhatnak velem” – közölte több barátjával is.

Az első nem nyilvános felvételt – meglepő módon – ő maga készítette el. Kapott férjétől a 60-as években egy orsós magnót, amellyel többek között a saját gyakorlását, próbáit is rögzítette. Ezek szerencsére a mai napig fennmaradtak. Fischer Annie időnként szembesült saját játékáról készült kalózfelvételekkel is, amiről egyszer így mesélt: „Frankl Péter (*neves, Angliában élő magyar zongoraművész szerk.*) otthonában jártam, és belépéskor Mozart Esz-dúr zongoraversenye szólt. „Péter, ezt a felvételt még sohasem hallottam, ki játszik ilyen remekül?” „Ez a te koncertednek egy kalózfelvele, melyet nemrég adtak ki. Otto Klempererrel játszottad 1956-ban).” Később két lemezen megjelent egy moszkvai hangversenye az orosz Melodia lemezcég kiadásában. Ekkor valóban mérges lett, hiszen vele elfelejtették közölni, hogy felvették ezt a koncertet. Történt olyan is, hogy Rómában egy koncertje utáni fogadáson a hangverseny szervezője egy videó-kazettát nyújtott át neki: egy oldalpáholyból vették fel Fischer Annie játékát. Ez a rossz minőségű felvétel, melyet ő és később Magda húga is megőrzött, előadástörténeti jelentőségű.

Készült azonban egy egész kalóz-sorozat is Fischer Annie játékáról. Egy lelkes

rajongója, **Dévény Anna**, a neves gyermek-mozgásterapeuta, a 70-es években úgy döntött, hogy titokban felveszi egy fél-professzionális kazettás magnóra Fischer Annie hazai koncertjeit. Nagy körültekintéssel lopta be táskájában a magnót, és a helyszínen sohasem bukott le. Bár egyszer majdnem, mert egy mellette ülő másik rajongó – mint kiderült – ugyanezzel próbálkozott. Mikor be akarta kapcsolni a magnóját, véletlenül rossz gombot

nyomott meg, s az ülés alól Szepesi György lelkes futballközvetítése üvöltött fel: GÓÓÓÓL! Fischer Annie állítólag a koncert végén csak annyit kérdezett: „mi történt?”? Dévény Anna lelkesedése a veszély ellenére nem csökkent, és így szerencsénkre az évtizedek alatt egy egyedülálló hangfelvétel-gyűjtemény keletkezett. Ám egy alkalommal úgy alakult, hogy egy vidéki koncertről Fischer Annie Dévény Annát is visszahozta kocsijával Budapestre. Hátról ültek az autóban, Dévény Anna ölében volt féltett kincse, a magnó. A művésznő egy szót sem szólt. Dévény Anna ezt hallgatólagos beleegyezésnek vette, de valamiről akkor ő sem tudhatott. Fischer Annie egy barátnőjének azt mesélte: „Te, képzeld, Dévény Anna felveszi a koncertjeimet”. Talán eszébe jutott az ő saját „magnós” múltja.

Így lehet a centenáriumi év egyik lemez-különlegessége e koncertfelvételekből összeállított, most megjelent dupla CD album. „Encore” („Koncert ráadás”) a címe. Bárcsak sok ilyen meglepetés ráadásban lehetne még részünk Fischer Annie legendás művészetéből!

Forrás: Dr. Székely György / Gramofon.hu Klasszikus és Jazz Nonprofit Kft.

A GRAMOFON

Klasszikus és Jazz könyveiből

Géniusok és mesteremberek

Retkes Attila tanulmánykötete a békebeli európai zene fejlődésének hatlebilincselő aspektusára világít rá.

2 000 HUF

[Kosárba](#) [Részletek](#)

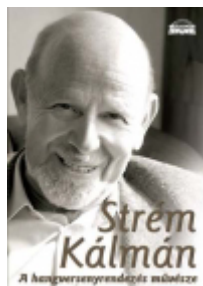

Zenei panoráma – Kroó György írásai az Élet és Irodalomban

A csaknem ötszáz oldalas kiadvány a 20. század egyik legjelentősebb magyar zenekritikusanak, zenetörténészének és a zenei ismeretterjesztésben is mércét állító egyéniségének írásait tartalmazza.

2 500 HUF

[Kosárba](#) [Részletek](#)

[Strém Kálmán – A hangversenyrendezés művésze](#)

A Gramofon Könyvek sorozat új kötete a kiváló hangversenyrendezőnek és zeneszociológusnak állít emléket, születésének hetvenötödik évfordulóján.

2 000 HUF

[Kosárba](#) [Részletek](#)

[Bach testamentuma](#)

Lélegzetelállító intellektuális nyomozásra invitálja olvasóját a könyv szerzője. Témája Bach rejtélyes – befejezetlenül maradt – utolsó műve, A fűga művészete.

2 000 HUF

[Kosárba](#) [Részletek](#)

[Bartók Vonósnégyes](#)

A Bartók Vonósnégyes félévszázados pályafutását az első versenygyőzelemtől a Carnegie és az Izumi Hallon keresztül a távoli földrészekeken tartott mesterkurzusokon át a felejthetetlen hazai koncertekig vázolja fel Gramofon Könyvek sorozat második része.

1 500 HUF

[Kosárba](#) [Részletek](#)

[Liszt Ferenc Kamarazenekar](#)

A kötetben olvasható egy hosszabb interjú Rolla János koncertmesterrel, a zenekar egyik alapítójával, művészeti vezetőjével, amelyet az eltelt 45 év különleges alkalmainak felidézése követ, és részletes diszkográfia egészít ki.

2 000 HUF

[Kosárba](#) [Részletek](#)

[Philharmonia Hungarica \(CD-melléklettel\)](#)

A szabadság zenekarának nevezte az egyik lelkes bécsi kritikus a Philharmonia Hungaricát, miután az emigráns magyar zenészekből alakított szimfonikus zenekar a Konzerthausban 1957. május 28-án megtartotta bemutatkozó koncertjét.

2 000 HUF

[Kosárba](#) [Részletek](#)